

Дело C-263/20

Преюдициално запитване

Дата на постъпване в Съда:

15 юни 2020 г.

Запитваща юрисдикция:

Landesgericht Korneuburg (Австрия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

26 май 2020 г.

Ищец:

Airhelp Limited

Отвeтник:

Laudamotion GmbH

[...]

РЕПУБЛИКА АВСТРИЯ,

Landesgericht Korneuburg

[...]

По дело със страни: **Airhelp Limited**, Централен Хонконг, [...], ищец в първоинстанционното производство, срещу **Laudamotion GmbH**, 2320 Швехат, [...], отвeтник в първоинстанционното производство, с предмет искане за плащане на сумата от **500,00 EUR**, по въззивната жалба срещу решението от 19 декември 2019 г. на Bezirksgericht Schwechat (Районен съд, Швехат), [...] Landesgericht Korneuburg (Областен съд, Корнойбург), действащ като въззивен съд,

о п р е д е л и:

[I] На основание член 267ДФЕС поставя на Съда на Европейския съюз следните **преюдициални въпроси**:

[1] Трябва ли член 5, параграф 1, буква в) и член 7 от Регламент (ЕО) № 261/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 11 февруари 2004 година относно създаване на общи правила за обезщетяване и помощ на пътниците при отказан достъп на борда и отмяна или голямо закъснение на полети, и за отмяна на Регламент (ЕИО) № 295/91 (наричан по-нататък „Регламент (ЕО) № 261/2004“) да се тълкуват в смисъл, **че пътникът има право на [ориг. 2] обезщетение, когато часът на излитане е изтеглен от първоначално 14,40 ч. за 08,25 ч. същия ден?**

[2] Трябва ли член 5, параграф 1, буква в), първо—трето тире от Регламент (ЕО) № 261/2004 да се тълкува в смисъл, **че преценката дали пътникът е информиран за отмяната трябва да се извършва само с оглед на тази разпоредба, както и че не допуска прилагането на национална правна уредба относно получаването на съобщения, която е приета с оглед на транспонирането на Директива 2000/31/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2000 година за някои правни аспекти на услугите на информационното общество, и по-специално на електронната търговия на вътрешния пазар (Директива за електронната търговия) и която съдържа фикция за получаване?**

[3] Трябва ли член 5, параграф 1, буква в), първо—трето тире от Регламент (ЕО) № 261/2004 и член 11 от Директивата за електронната търговия да се тълкуват в смисъл, **че когато пътникът е направил резервация за полета чрез платформа за резервации, при положение че пътникът е предоставил телефонния си номер и адреса на електронната си поща, но платформата за резервации е препратила на въздушния превозвач телефонния номер и адрес на електронна поща, автоматично генериран от платформата за резервации, изпращането на уведомление за изтеглянето на полета за по-ранен час на автоматично генериран адрес на електронна поща следва да се квалифицира като информиране, съответно получаване на уведомлението за изтеглянето, дори и когато платформата за резервации не препредава или препредава със закъснение на пътника уведомлението на въздушния превозвач? [ориг. 3]**

[II] Спира производството по делото до произнасяне на Съда на Европейския съюз по отправеното преюдициално запитване [...].

М о т и в и:

Пътниците М**** О**** и G***** Р***** с местоживееене в Чешката република правят резервация за полет ОЕ 503 на ответника на 14 юни 2018 г. от Палма де Майорка (PMI; Испания) до Виена (VIE; Австрия). Времето на излитане по разписание е 14,40 ч., а времето на кацане по разписание —

17,05 ч. Пътниците използват системата за резервации на онлайн платформата k*****.com. На съда служебно е известен фактът, че седалището на оператора на платформата за резервации е в Чешката република. Те посочват следния адрес на електронна поща: m* * * * *.o* * * * *@gmail.com. k*****.com прави резервацията от името на пътниците, като по време на резервацията е генериран адрес на електронна поща специално за целите на резервацията, който е регистриран в системата на въздушния превозвач като адрес на електронна поща, предназначен за контакти, и в конкретния случай гласи: 6703421@hositojsmezasemy.com. Друг адрес на електронна поща не е регистриран, а и не е известен на въздушния превозвач.

Ищецът иска да му бъде присъдена сумата в размер на 500,00 EUR, като твърди, че пътниците имат право на обезщетение на основание на член 7 от Регламент (ЕО) № 261/2004 [всеки един от тях в размер на 250,00 EUR, тоест общо 500,00 EUR]. Според ищеца с [писмена] декларация за цесия от 12 октомври 2018 г. пътниците са цедирали посоченото вземане на ищеца. Ищецът твърди, от една страна, че полетът е имал закъснение повече от три часа, и от друга страна, че право на обезщетение възниквало и поради изтеглянето на полета почти с шест часа, за което пътниците били **[ориг. 4]** информирани на 10 юни 2018 г., тоест по-малко от седем дни преди полета. Ответникът е можел лесно да установи при наличието на всички регистрирани адреси на електронна поща кои резервации са направени чрез платформата k*****.com. Платформата била туристически агент. Въздушният превозвач бил длъжен да се увери в самоличността на контрагента си, което било очебийно при автоматично генерирани адреси на електронна поща.

Ответникът оспорва иска по основание и по размер, моли искът да бъде отхвърлен, като твърди, че полетът не е закъснял с повече от три часа, а само с 29 минути. Изтеглянето на полета за по-ранен час било съобщено на 23 май 2018 г. по електронната поща. Ответникът нямал възможност да установи пряк контакт с пътниците, тъй като на ответника не били препратени данни за контакт. По съображения, свързани със защитата на данните, това нямало да бъде законосъобразно; той нямал договорни правоотношения с k*****.com. k*****.com не била туристически агент или туристическа агенция. k*****.com правела резервациите в системите на ответника против волята му, представяйки се за пътник. Ответникът нямало как да установи, че k*****.com получава потвърждението за резервацията, бордните карти и друга информация на специално генерирания адрес на електронна поща. За използването на k*****.com носел отговорност пътникът. Не можело да се изисква от една авиокомпания да проверява кой е действителният притежател на регистрирания адрес на електронна поща или да предприема детективски действия, за да установи действителния адрес на електронна поща на съответния пътник.

С обжалваното **съдебно решение** сезираният в първоинстанционното производство *Bezirksgericht Schwechat* (Районен съд, Швехат) отхвърля иска. **[ориг. 5]**

Наред с възпроизведените в самото начало безспорни факти този съд приема освен това за установено, че ответникът не е в договорни правоотношения с платформата за резервации *k*****.com* и че *k*****.com* няма достъп до системата за резервации на ответника. При прегледа на всяка една отделна резервация, в частност на регистрираните за тази цел адреси на електронна поща, ответникът би могъл да установи, че адрес на електронна поща като използваният в настоящия случай най-вероятно представлява автоматично генериран такъв. Тъй като поради големия брой резервации (около 20 000 дневно) постъпващите резервации обаче не се отварят и проверяват поотделно от служител, първоначално ответникът не може да различи резервация, направена чрез *k*****.*, от резервациите, направени от самите пътници. Не може да се установи дали от техническа гледна точка е възможно да се установи, без да е необходимо да се отваря всяка отделна резервация, дали дадена резервация е направена чрез *k*****.com*; както и дали от техническа гледна точка ответникът може да предотврати резервации чрез, съответно от *k*****.com*. В случай на промени в разписанието на полета ответникът информира пътниците най-напред по електронната поща. Когато този начин на информиране е безрезултатен, ответникът се опитва да установи контакт по друг начин, например като изпраща и текстово съобщение на предоставения телефонен номер. На 23 май 2018 г. и на 29 май 2018 г. ответникът изпраща на автоматично генерирания от *k*****.com* адрес на електронна поща информация за изтеглянето на полета за по-ранен час. Всяко едно от съобщенията е изпратено успешно. Ответникът изхожда от това, че е информирал пътниците за промяната в разписанието на полета. На 10 юни 2018 г. пътникът *M***** O****** получава на (обичайния) си адрес на електронна поща, а именно *m** * * *.o** * * *@gmail.com*, електронно писмо от *tickets@k*****.com*, в което е информиран за **[ориг. 6]** новото време на излитане в 08,25 ч. вместо в 14,40 ч. [...] Първоинстанционният съд не прави други констатации, например по въпроса кога каца изтегленият за по-ранен час полет. Той не разглежда и въпроса дали пътниците са знаели или е трябвало да знаят, че им е предоставен автоматично генериран адрес на електронна поща и дали и доколко пътниците са имали възможност за достъп до информация, изпратена на автоматично генерирания адрес на електронна поща.

Ищецът подава **въззивна жалба** срещу това съдебно решение пред настоящия съдебен състав, като иска обжалваното съдебно решение да бъде изменено в смисъл искът да бъде уважен. Ищецът се позовава по-специално на решението на Съда на Европейския съюз (наричан по-нататък „Съдът на ЕС“) от 11 май 2017 г. по дело С-302/16, *Krijgsman*, като счита, че е необходимо да се гарантира наличието на задължение за идентифициране на пътника, чийто полет е резервиран с посредничеството на трето лице и

впоследствие — отменен. Според ищеца върху въздушния превозвач пада тежестта да докаже, че е информирал пътниците и че е нямало как да провери дали адресът на електронна поща произхожда от пътника.

Ответникът моли въззивната жалба да бъде отхвърлена. Той оспорва прилагането на решението на Съда от 11 май 2017 г. по дело C-302/16, *Krijgsman*, по съображението, че въздушният превозвач е можел основателно да счита, че посоченият адрес на електронна поща е този на пътниците. Ответникът не считал, че е уведомил туристическа агенция. Пътниците, а не въздушният превозвач носели отговорността за това, че по време на резервацията се предоставят [ориг. 7] данни за контакт, които не принадлежат на пътниците.

Накрая в защитата си ответникът твърди, че изтеглянето с няколко часа на планиран полет не може да бъде приравнено на отмяна.

Запитващата юрисдикция следва да се произнесе като **въззивна** и последна инстанция по исканията на ищеца. При това въз основа на разпоредбите, закрепени в националното процесуално право [...], тя следва да се ограничи до разглеждането на правни въпроси. Тя следва да прецени дали изтеглянето на полета за по-ранен час поражда право на обезщетение както в хипотезата на отмяна на полета (първи въпрос). На следващо място следва да се прецени дали по отношение на пътниците може да се счита, че са ефективно уведомени за отмяната (втори и трети въпрос).

Възможни са следните решения:

[а] Ако не е налице отмяна, е изключено да се претендира обезщетение поради липсата на изпълнение на задължение. Това означава, че обжалваното съдебно решение ще трябва да бъде отменено, а първоинстанционният ще трябва да провери фактите от гледна точка на твърдяното закъснение, което не е било разгледано.

[б] Ако е налице отмяна и уведомяването с електронното писмо от 23 май 2018 г. представлява информиране на пътниците за отмяната на полета на 14 юни 2018 г., не може да се претендира обезщетение на основание на член 5, параграф 1, буква в), първо тире от Регламент (ЕО) № 261/2004. В този случай също така обжалваното съдебно решение ще трябва да бъде отменено, а първоинстанционният ще трябва да провери фактите не от гледна точка на наличието на отмяна, а от гледна точка на твърдяното закъснение, което не е било разгледано.

[в] Ако уведомленията по електронната поща на 23 май 2018 г. и на 29 май 2018 г. не представляват информиране на пътниците за отмяната на полета на 14 юни 2018 г. [ориг. 8], тогава пътниците са били информирани едва на 10 юни 2018 г. (чрез електронната поща на k*****.com). Тъй като заместващият превоз е осъществен повече от един час преди времето за излитане по разписание и следователно извън времевата граница,

предвидена в член 5, параграф 1, буква в), трето тире от Регламент (ЕО) № 261/2004, обжалваното съдебно решение ще трябва да бъде изменено и искът да бъде уважен.

По преюдициалните въпроси:

По [първия] въпрос:

Регламент (ЕО) № 261/2004 предвижда права в хипотезата на неизпълнението на задължения, състоящо се в отказан достъп на борда, отмяна и закъснение. Изтеглянето на полет за по-ранен час не е уредено.

В първоинстанционното производство ищецът се позовава на прессъобщение № 89/2015 на германския Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд) (наричан по-нататък „BGH“) по дело номер X ZR 59/14. Действително, BGH постановява решението си на 9 юни 2015 г. въз основа на признаване на иска от страна на въздушния превозвач, без да излага други съображения в това решение. В прессъобщението си обаче BGH излага предварителната преценка на съдебния състав, според която предприето от въздушния превозвач повече от незначително изтегляне на планирания полет за по-ранен час може да породи право на обезщетение на основание на член 7, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 261/2004. Отказ от първоначалния план за полета е налице и тогава, когато полет е изтеглен с няколко часа.

От своя страна в защитата си ответникът се позовава на решение на Handelsgericht Wien (Търговски съд, Виена) от 13 ноември 2018 г. по дело номер 1 R 285/18k [...], съгласно което наличието на неволно допусната празнота в правната уредба е пречка за прилагането по аналогия на разпоредбите относно отмяната. Според ответника Регламентът не визира изтеглянето на даден полет за по-ранен час, **[ориг. 9]** а длъжация се на пренатовареност отказан достъп до борда. Следва да се отбележи, че Handelsgericht Wien се позовава на решение на Amtsgericht Hannover (Районен съд, Хановър) (Германия) [от 3 декември 2013 г.], постановено по дело номер 561 C 3773/13. Става въпрос за решението на първоинстанционния съд по делото, което в крайна сметка приключва с решение на BGH след признаване на иска.

Запитващата юрисдикция е склонна да възприеме решението, дадено от BGH, и счита, че вследствие на изтеглянето на полета за по-ранен час е налице отказ от първоначалния график на полета и поради това — отмяна.

С оглед на различното тълкуване от страна на съдилищата в Съюза въззивният съд е оправомощен и длъжен да сезира Съда на ЕС с въпроса. Съдът на ЕС вече е бил сезиран с подобни въпроси по дела C-79/14 и C0345/19, но междуременно тези дела са заличени от регистъра. Сходни преюдициални запитвания са отправени по дела C-10/20, Flightright и C-188/20, Azurair, производството по които все още не е приключило.

По [втория] въпрос:

При преценката дали пътниците са били уведомени за изтеглянето за по-ранен час от значение са следните разпоредби на националното право:

Член 862a от Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch (Общ граждански кодекс, наричан по-нататък „ABGB“), [...] [в приложимата му редакция, която не е изменяна от 1916 г.], гласи:

„Счита се, че предложението е било прието своевременно, ако изявлението за приемане е стигнало у предложителя в срока за приемане. Дори приемането на предложението да е пристигнало със закъснение, договорът все пак се счита за сключен, ако предложителят е нямало как да не установи, че изявлението за приемане е било изпратено навреме, и въпреки това, преди да оттегли предложението си, не извести незабавно другата страна за късното получаване“. [ориг. 10]

Член 12 от E-Commerce-Gesetz (Закон за електронната търговия, наричан по-нататък „ECG“), Bundesgesetzblatt (BGBl), I № 152/2001, гласи:

„Електронните съобщения, свързани с договора, другите електронни съобщения с правно значение, както и електронните потвърждения за получаване се считат за получени, ако страната, за която те са предназначени, може да се запознае с тях при нормални обстоятелства. Това задължение не може да бъде изменяно в ущърб на ползвателя“.

Що се отнася до получаването на съобщения като разглежданото в случая уведомяване от страна на въздушния превозвач за промяна в графика на полета, националната съдебна практика винаги е прилагала член 862a от ABGB. Член 12 от ECG допълва тази разпоредба по отношение на електронните съобщения. Съгласно документиранията воля на законодателя разпоредбата на член 12 от ECG съответства на член 11, параграф 1, второ тире от Директивата за електронната търговия, но надхвърля обхвата на Директивата, доколкото установеното с тази разпоредба правило за получаване се прилага не само за поръчки (тоест за изявления, съставляващи предложение (покана) за сключване на договор или приемане на предложението за сключване на договор) и за потвърждения за получаване, но и за всички други правно релевантни електронни съобщения, включително и когато не е налице услуга на информационното общество, например при обикновена размяна на съобщения по електронната поща. Всички тези разпоредби предвиждат фикция за получаване по принцип от момента, в който съобщението е станало достъпно. За разлика от това, би следвало да се счита, че пътникът е информиран по смисъла на член 5 от Регламент (ЕО) № 261/2004 едва когато е получил уведомлението, за което сочат член 5, параграф 1, буква в), второ и трето тире и член 5, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 261/2004.

Ето защо следва да се провери дали получаването на съобщението за изтеглянето на полета за по-ранен час следва да се преценява с оглед на националното право относно получаването на електронна поща, съответно с оглед на Директивата за [ориг. 11] електронната търговия или се прилага единствено Регламент (ЕО) № 261/2004. В подкрепа на тезата за прилагане на Директивата за електронната търговия и на съответните национални актове за транспонирането ѝ е необходимостта да се съгласуват някои национални законодателства за целите на функционирането на вътрешния пазар (съображение 6). В подкрепа на последното становище е задължението на опериращия въздушен превозвач по член 14, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 261/2004 при отмяна да предостави на всеки засегнат пътник писмено съобщение с формулирани правила за обезщетение и помощ в съответствие с този регламент. На следващо място, в подкрепа на тезата за възприемане на различно тълкуване на получаването на съобщения на въздушния превозвач говори обстоятелството, че по време на пътуване пътниците нямат непременно същия достъп до електронна среда както в дома си. Ето защо запитващата юрисдикция счита, че информирането на пътника за дадена отмяна трябва да се преценява изключително с оглед на член 5 от Регламент (ЕО) № 261/2004.

Доколкото запитващата юрисдикция може да установи, този въпрос все още не е изяснен в практиката на Съда на ЕС.

По [третия] въпрос:

Що се отнася до въпроса за информирането, съответно за получаването в конкретния случай, най-напред следва да се направи сравнение с решението на Съда на ЕС от 11 май 2017 г. по дело C-302/16, *Krijgsman*. Съдът на ЕС посочва по-конкретно, че член 13 от Регламент (ЕО) № 261/2004 уточнява, че Регламентът по никакъв начин не ограничава правото на опериращия въздушен превозвач да търси обезщетение от туроператор или друго лице, с [ориг. 12] което опериращият въздушен превозвач има договор (решение *Krijgsman*, т. 30). Ако това обстоятелство е от съществено значение за разрешаването на спора, решение *Krijgsman* не е приложимо в настоящото дело. Всъщност е безспорно, че между платформата за резервации и въздушния превозвач не съществува договорно правоотношение, а платформата за резервации има договор само с един от двамата пътници. При това положение би следвало да се прецени, огледално на решение *Krijgsman*, дали да се отхвърли претенцията за обезщетение и на пътника да се посочи правото му да иска възстановяване от платформата за резервации.

Според австрийски коментар по член 12 от ECG по принцип следва да се счита, че достъпът до стандартизираните електронни пощенски кутии е свободен. Който всъщност знае или трябва да знае, че разполага с такава пощенска кутия и не предприема никакви мерки срещу това (например блокиране или препращане), трябва да приеме, че достъпните в тази кутия съобщения са му противопоставими, ако се отличават с релевантни връзки.

Това означава, че съответни изявления са валидни и без да сведени до знанието на съответното лице ([...]). Тъй като в цялото производство не става дума за това, че пътникът е знаел или просто е трябвало да знае за автоматично създадената пощенска кутия, не може да се приеме, че изпратеното в тази кутия съобщение е било получено от него.

По-нататък запитващата юрисдикция приема, че изпратената на платформата за резервации информация по принцип се препраща на пътника и че само разглежданата информация за изтеглянето на полета за по-ранен час е била препратена със закъснение. Пътникът е предоставил на платформата за резервации правилния адрес на електронна поща и не му е било известно, че този адрес няма да бъде съобщен на въздушния превозвач. Въздушният превозвач е могъл да установи, което е щяло да бъде свързано с допълнителни разходи, че става въпрос за автоматично генериран [ориг. 13] адрес на електронна поща, но от това не е бил длъжен непременно да заключи, че изпратените на този адрес съобщения няма да стигнат или ще стигнат със закъснение до пътника. С оглед на това, че съгласно член 5, параграф 4 от Регламент (ЕО) № 261/2004 тежестта на доказване във връзка с въпроса дали и кога пътникът е бил информиран за отмяната на полета лежи върху опериращия въздушен превозвач, запитващата юрисдикция счита, че когато нито пътникът, нито въздушният превозвач могат да бъдат упрекнати в използването на автоматично генерирания адрес на електронна поща, в случай на съмнение следва да се приеме, че въздушният превозвач не е изпълнил задължението си за информиране на пътника за изтеглянето на полета за по-ранен час.

Тъй като, доколкото запитващата юрисдикция може да установи, този въпрос все още не е изяснен в практиката на Съда на ЕС, съдът е длъжен да отправи преюдициално запитване.

[...]

Landesgericht Korneuburg, [...]

Корнойбург, 26 май 2020 г.

[...]